

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	3/2024	23.01.2024

Endring av forskrift for minsteareal for elg, hjort og rådyr

Kommunedirektørens forslag til vedtak/innstilling:

Forskrift for minsteareal for elg, hjort og rådyr legges frem til høring og offentlig ettersyn med følgende endringer:

- Tittelen endres slik at Nord-Trøndelag erstattes med Trøndelag.
- Minstearealet for rådyr endres som følger:

Art	Del av kommunen	Minsteareal i daa
Elg	Område II, Frosta Statsalmenning justert etter arealskifte med Frosta grunneierlag	2000
	Område I, Privat grunn v/Frosta grunneierlag justert etter arealskifte med Statsskog	1200
Hjort	Hele Frosta kommune	10000
Rådyr	Frosta statsalmenning	2000
	Privat grunn unntatt minstearealområde Neset	225
	Minstearealområde Neset	200

- Forskrift 25. mai 2010 foreslås opphevet og erstattet med ny forskrift.

PS 3/2024 Endring av forskrift for minsteareal for elg, hjort og rådyr

Formannskapetets behandling av sak 3/2024 i møte den 23.01.2024:

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Endelig vedtak:

- Tittelen endres slik at Nord-Trøndelag erstattes med Trøndelag.

2. Minstearealet for rådyr endres som følger:

Art	Del av kommunen	Minsteareal i daa
Elg	Område II, Frosta Statsalmenning justert etter arealskifte med Frosta grunneierlag	2000
	Område I, Privat grunn v/Frosta grunneierlag justert etter arealskifte med Statsskog	1200
Hjort	Hele Frosta kommune	10000
Rådyr	Frosta statsalmenning	2000
	Privat grunn unntatt minstearealområde Neset	225
	Minstearealområde Neset	200

3. Forskrift 25. mai 2010 foreslås opphevet og erstattet med ny forskrift.

Vedlegg:

- 1 Forslag til revidert lokal forskrift om adgang til jakt og minsteareal for elg, hjort og rådyr, Frosta kommune, Nord-Trøndelag

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Bakgrunn for saken:

Frosta kommune ønsker å foreslå endringer i lokal forskrift om adgang til jakt på elg, hjort og rådyr. Det er først og fremst minstearealet på rådyr som ønskes justert ned, tatt i betraktning den store tettheten av rådyr som har utviklet seg over tid i kommunen. Minstearealet er fastsatt i lokal forskrift om adgang til jakt og minsteareal for elg, hjort og rådyr, Frosta kommune, Nord-Trøndelag fra 2010. Endringen i lokal forskrift skjer i tråd med «Forskrift om forvaltning av hjortevilt» (hjordteviltsforskriften) § 6 andre ledd, hvor det står at «Forslag til endring av minsteareal fremmes innen 15. januar. En eventuell forskriftsendring fastsettes av kommunen innen 15. mars.

Frosta kommune har mottatt forslag til endring av minsteareal innen 15. januar fra bl.a. grunneierlaget og fjellstyret gjennom årlig møte etter elgjakta som avholdes vanligvis i oktober/november. Dette møtet dreier seg i hovedsak om elg- og hjort, men også rådyr blir drøftet med jevne mellomrom, ettersom både grunneierlaget og fjellstyret representerer to av

de større rådyrvaldene i kommunen. Det er ytre ønske om en reduksjon av minstearealet på disse møtene både i 2022 og 2023. Kommunen anser med det innspillet for å ha kommet innen fristen.

Saken legges nå frem til politisk behandling, der forslag til nytt minsteareal sendes på høring som en forskriftsendring – jf. forvaltningsloven kap. VII, slik at man sikrer medvirkning fra øvrige interessenter og valdansvarlige i kommunen.

Saksopplysninger

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen

Kommunens ansvar:

Kommunene har hovedansvaret for den offentlige forvaltningen av elg, hjort og rådyr. I tillegg til å bidra til ivaretagelse av bestandene og deres leveområder, har kommunen et stort ansvar for offentlige interesser knyttet til hjortevilt, blant annet opplevelsesverdier, biologisk mangfold og trafikkproblemer.

Kommunenes myndighetsansvar innebærer at det må utøves faglig skjønn i mange saker, samtidig som det kreves fagkunnskap og lokalkunnskap.

Fylkeskommunens ansvar:

Fylkeskommunene har hovedansvaret for elg, hjort og rådyr på regionalt nivå, primært i rollen som tilrettelegger og koordinator. Fylkeskommunene har også en viktig rolle med å bygge opp den faglige kompetansen på lokalnivået, hvor både pedagogiske og økonomiske virkemidler er viktige.

Jaktrettshavers ansvar:

Jaktrettshaverne har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jaktutøvelsen. De har også mulighet til å bidra i bestandsforvaltningen, blant annet gjennom utarbeidelse av bestandsplaner og gjennomføring av andre forvaltningstiltak.

Jaktrettshaver er den som står oppført som grunneier for et konkret område, men dette kan også delegeres til en valdansvarlig.

Statsforvalterens ansvar:

Statsforvalterens rolle i forvaltningen av elg, hjort og rådyr er å være klageinstans for kommunale vedtak etter denne forskriften.

Lovverk

Kommunens viltforvaltning tar utgangspunkt i følgende lovverk:

- Viltloven – lov om jakt og fangst av vilt
- Hjorteviltforskriften – forskrift om forvaltning av hjortevilt
- Forskrift om adgang til jakt, Frosta – Lokal forskrift om adgang til jakt og minsteareal for elg, hjort og rådyr, Frosta kommune, Nord-Trøndelag
- Naturmangfoldloven §§ 7, 8-12 og 16

Det er § 6 i hjorteviltforskriften som legges til grunn for behandlingen av spørsmålet om endring av minstearealet, sammen med forvaltningsloven kap. VII som fastsetter behandlingsmåten for forskrifter.

Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike arter og for ulike deler av en kommune.

Før endring av minstearealet skal kommunen vurdere følgende:

- bestandsutvikling i forhold til kommunens mål,
- bestandenes størrelse og sammensetning,
- beitegrunnlag og artens livsvilkår ellers, herunder sesongtrekk,
- eventuelle konflikter i forhold til jord-, hage- og skogbruk,

- viltpåkjørsler langs vei og jernbane samt annen irregulær avgang,
- andre mulige konfliktpunkter, for eksempel naturmangfold.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven kommer til anvendelse for å vurdere virkningen av høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd som sier at «Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør». Videre skal kommunen legge prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 til grunn i alle vedtak – jf. naturmangfoldloven § 7.

Alternativ opp til vurdering:

1. Opprettholde dagens minsteareal for med utgangspunkt i gjeldende forskrift.
2. Senke minstearealet for rådyr fra 450 daa til 225 daa for de delene som ikke omfattes av Neset. Minstearealet for Neset opprettholdes til dagens minsteareal som er på 200 daa.

Andre alternativ:

3. Senke minstearealet for både hele kommunen inkl. Neset
4. Opprettholde dagens minsteareal med utgangspunkt i gjeldende forskrift inntil det er fastsatt forvaltningsmål i tråd med hjorteviltforskriften § 3 og utredet en endring i rådyrvaldstrukturen, og utarbeidet en revidert bestandsplan for elg og hjort som inkluderer rådyr.

Vurdering

Bestandsutvikling i forhold til kommunens mål, bestandenes størrelse og sammensetning

Frosta kommune har ikke vedtatt kommunale mål for rådyr pr. dags dato. Det er derfor i utgangspunktet feil rekkefølge å vedta en endring i minstearealet før man har tatt stilling til et bestandsmål. Man ser også at rådyr med fordel kunne vært innarbeidet i forvaltningsplanen for elg og hjort, slik at man har fått en mer enhetlig forvaltning av hjorteviltet i kommunen.

Tabellen nedenfor viser imidlertid at minstearealet har vært fraveket med 50% siden 2018 og at det til tross for dette ser ut til å være en økning i bestanden. Å fravike minstearealet er i seg selv et tegn på at dette må justeres, men større uttak av produksjonsdyr (geiter) kan også ha en innvirkning dersom man ønsker å redusere bestanden. Når man i tillegg ser at bestanden øker, finner kommunen grunn til å vurdere dette på nytt. Det blir jevnlig gjort enkeltobservasjoner på flere titalls dyr i ett og samme område i kommunen. Den største observasjonen var i 2023, der en gruppe jegere observerte så mye som 50 dyr på ett streif langs vei med termisk kikkert. Dyrene ser heller ikke ut til å være isolert til ett enkelt område, skal man ta påkjørselstatistikken i betraktning. Jf. kartutsnitt 2 fra fallviltregisteret.

Jaktår	Felte hannkalver	Felte hunnkalver	Felte eldre hanner	Felte eldre hunner	Tildelt totalt	Felte totalt
2010	17	16	25	11	102	69
2011	11	4	19	10	75	44
2012	8	7	10	7	69	32
2013	6	5	23	5	61	39
2014	18	4	17	10	76	49
2015	15	12	26	12	86	65
2016	13	10	25	11	87	59
2017	12	8	33	12	91	65
2018	22	11	32	21	107	86
2019					0	
2020					0	
2021	21	13	28	11	107	73
2022	17	20	46	12	107	95
2023	3	7	14	3	108	27

Tabell 1: viser tildelte og felte dyr pr. år, på Frosta i perioden 2010 – 2023

Statistikk for 2023 blir oppdatert per januar.

Beitegrunnlag og artens livsvilkår ellers, herunder sesongtrekk

Rådyret er i hovedsak tilknyttet kulturlandskapet, og trives godt i rolige områder med en kombinasjon av skog og dyrka mark. Dette har man mye av på Frosta. Skogområdene bidrar til skjul for vær og naturlige fiender, og dyrka marka sikrer sammen med vassdragene god tilgang til mat og vann.

Oppdyrking og intensivering i jordbruket kan bidra til at viktige skogområder og trekkruter forsvinner, men enn så lenge virker bestanden jevnt over å være stabil. Rådyrstammen på Frosta vurderes også til å være forholdsvis stasjonær. Noe trekk mellom nabokommunene Levanger og Stjørdal må påregnes, men stort sett ser man tendens til at individene oppholder seg på samme plass.

Eventuelle konflikter i forhold til jord-, hage- og skogbruk,

Rådyr er selektive i kosten og velger beiteplanter og plantedeler som er lett fordøyelige og har høyt næringsinnhold. Det gjelder spesielt om sommeren, den viktigste tiden for vekst og oppbygging av kondisjon. Rådyret har relativt liten vom, og er tilpasset et kosthold med rask omsetning og opptak av næringsstoffer. Som konsekvens har rådyret flere og kortere beiteperioder i løpet av døgnet.

Sommerernæringen består av gras, starr, urter, lyng, bladverk, kulturplanter og sopp.

Kommunen opplever at det har vært et generelt høyt fokus på beiteskader på dyrka mark det siste året. Det er de siste årene imidlertid rapportert om få tilfeller der rådyr fordrer skade på avlinger. Det utelukkes ikke at det er en del tilfeller som ikke blir rapportert. Mørketallene kan derfor være store. Vågen og Neset er nevnt ved flere anledninger mtp. beiteskader av enkeltdyr, men man må også forvente at beiteskader er et tilsvarende problem i øvrige deler av kommunen som bl.a. Kvamdalen, Åtlo og Fånes, ettersom grønnsaksproduksjonen/frilandsdyrkingen ikke lenger kun er konsentrert til ett område lenger.

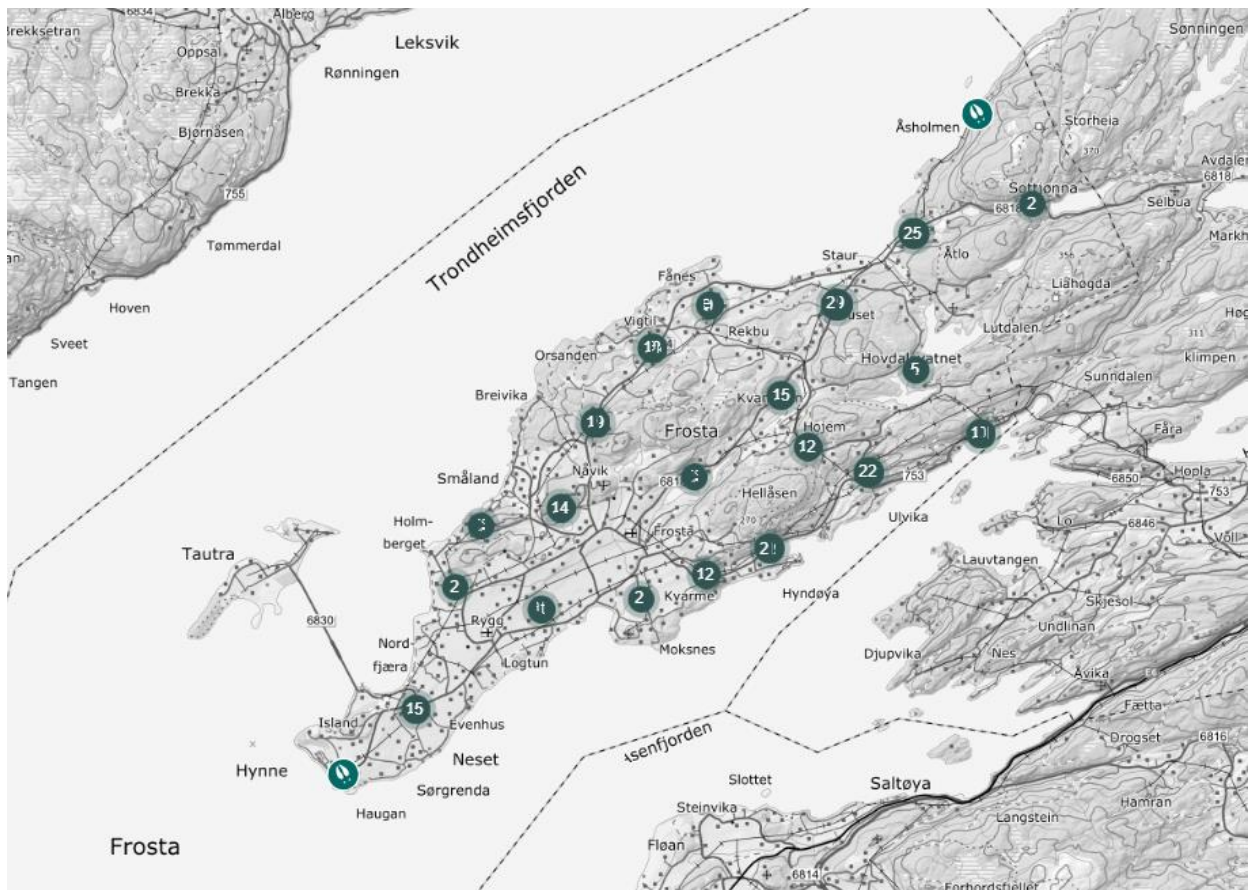
Avbøtende tiltak virker ikke å være prøvd ut i varierende grad. I de tilfellene der strømgjerde har vært utprøvd, ser det ut til at man har hatt gode erfaringer med å hindre hjortevilt fra å fordrer beiteskader på avling.

Ellers er rådyret ikke vurdert å ha nevneverdig effekt på skogbruket i kommunen, selv om tettheten er stor.

Viltpåkjørslar langs vei og jernbane samt annen irregulær avgang

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Påkjørt av motorkjøretøy	13	8	12	8	11	10	9	14	12	3	15	24	39	41	0
Påkjørt av tog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sykdom og skade	0	0	1	1	3	2	0	0	1	2	1	3	2	2	0
Felt av sikkerhetshensyn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Felt som skadedyr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre årsaker	5	1	1	0	3	0	0	0	0	1	3	2	2	4	0

Tabell 2: Viser statistikk fra fallviltregisteret i perioden 2010-2023.

Kartutsnitt 2: viser hvor i kommunen påkjørslar har vært registrert siden 2010 i antall. Det er hovedsakelig langs fylkesvegane påkjørslene skjer, kan det se ut til.

Fallviltstatistikken på Frosta har økt betraktelig siden forrige revisjon av forskriften tilbake i 2010. Særlig i perioden 2020 – 2024, ser man en markant økning.

Årsakssammenhengen er nok sammensatt og påvirkes av flere faktorer, men sannsynligvis er tettheten av dyr av vesentlig betydning her og i nabokommunene. Kommunene har i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune forsøkt å skape større bevissthet rundt påkjørslar gjennom utdeling av gratis viltbånd i 2022/2023 og informasjon på kommunens hjemmesider. Basert på statistikken ser dette ikke ut til å ha den effekten man hadde håpet på, men til gjengjeld ser vi at mange har tatt ut viltbånd, noe som tyder på at det likevel er en viss bevissthet rundt temaet og at arbeidet ikke er forgjeves.

Vi ser også at lokale media skriver jevnt om økende tendens til påkjørslar på rådyr.

Kanskje mest urovekkende er det at man har registrert flere tilfeller de siste 6 månedene der rådyr påkjøres og ikke meldes inn for ettersøk. Om dette skyldes uaktsomhet, likegyldighet eller frykt for eventualiteter er kommunen ikke kjent med.

Det er også registrert tilfeller der sjåføren har avlivet eller forsøker å avlive dyr på egen hånd fremfor å melde inn til politi og kommunal ettersøksring.

Sykdom

Sykdomsutbrudd kan oppstå som følge av tette bestander over tid. Det er meldt om få tilfeller av sykdom på Frosta over tid, men siden slutten av desember 2023 har det vært registrert 3 tilfeller av rådyr med diare. Ett er funnet dødt og avmagret, mens to har vært tatt ut gjennom ordinær jakt (går ikke frem av tabellen) eller ettersøk. Fettreserven på disse har vært begrenset på det ene, mens det andre har vært tydelig avmagret på en tid der fettreserven skal være god. Foreløpig er det ikke

bekreftet sykdomsutbrudd, men mistanken er til stede ettersom det har oppstått over såpass kort tid. Sykdom blant enkeltindivid på denne tiden av året er imidlertid ikke uvanlig, og diaré kan ha sammenheng med flere årsaker (eksempelvis foring i hager, tilgang på feil mat eller forgiftning fra barlind e.l.).

Situasjonen er foreløpig under observasjon i samråd med veterinærinstituttet, fylkeskommunen og nabokommunene.

Andre mulige konfliktpunkter, for eksempel naturmangfold.

Vinterdietten er langt mer næringsfattig, fiberrik og tungt fordøyelig. Så langt som mulig takler rådyret det ved å lete etter plantedeler som knopper av busker og trær, grønne skudd av lyng, lavarter, rotknoller, overvintringsskudd av gras og ellers det som forekommer av god næring.

Naturmangfoldloven

§ 16: Kommunen har allerede tatt stilling til spørsmålet om det skal høstes hjortevilt på Frosta, gjennom vedtak av lokal forskrift om adgang til jakt og minsteareal for elg, hjort og rådyr, Frosta kommune, Nord-Trøndelag, tilbake i 1986.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget: Kommunen har registreringer over fellingstillatelser for hjortevilt, viltpåkjørsler og søknader om skadeuttak tilbake til 2010. Dataene er registrert i hjorteviltregisteret og fallviltregisteret. Målet med endringen av minstearealet er å oppnå et bedre samsvar mellom minsteareal og den faktiske rådyrbestanden.

§ 9 Føre-var-prinsippet: Dette skal benyttes i tilfeller der planer og vedtak kan få negative miljøvirkninger.

Hjorteviltforskriften tillater et avvik på opptil 50% av minstearealet dersom bestanden endrer seg eller det oppstår andre ekstraordinære forhold. Dette gjør at en over en kort periode kan øke avskytingen raskt dersom det er spesielle behov for det. Dette har kommunen gjort, uten at det ser ut til å redusere bestanden. Videre har kommunen erfaringstall over tid som tilsier at man med dagens minsteareal legger opp til en økning i bestanden. Dersom kommunen ser at endringen vil være til ugunst for bestanden, kan man vedta et høyere minsteareal gjennom en ny forskriftsendring. Sannsynligheten for at dette skjer er imidlertid vurdert som lav hos rådyr. Rådyr har en høy reproduksjonsrate og stor formeringsevne. Hunndyra blir oftest kjønnsmodne som ettåringer og kalver deretter årlig. Tvillinger og trillinger er vanlig.

Det er med bakgrunn i dette grunn til å tro at bestanden vil respondere positivt på relativt kort tid, dersom en nedgang blir en realitet og man ser behov for å legge opp til en vekst i bestanden igjen. Kommunen vil likevel ikke foreslå dramatisk nedgang i minstearealet i første omgang. Dette for å kombinere ett av flere forvaltningsgrep:

1. Redusere minstearealet fra 450 daa utenfor Neset til 225 daa.
2. Oppfordre til økt uttak av produksjonsdyr (geiter) og kje.

§ 10 Samlet belastning: Det forventes ikke at den samlede belastningen når et slikt nivå at rådyrbestanden på Frosta blir vesentlig skadelidende. Forskriftsendringen er først og fremst ment for å redusere tettheten og opprettholde en mer normal og balansert bestand.

§§ 11 og 12 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og kravet til miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder: Dette legges til grunn for kommunens vedtak.

Oppsummering:

Kommunen registrerer en økning i rådyrbestanden til tross for at minstearealet fravikes, samtidig som det kjøres på en stor andel dyr langs offentlig veg uten at det er tendens til nedgang i bestanden av den grunn. Videre forventes konflikten mellom landbruket og rådyrbestanden, og den påfølgende arbeidsmengden med ønsket om skadeuttak å øke dersom man ikke oppnår en mer balansert bestand.

Endringsforslaget foreslås med det lagt frem til høring og offentlig ettersyn, og på den måten sikre medvirkning fra berørte interessenter og parter.